

İnönü Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Afet Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları

Knowledge, Attitudes and Behaviours About Disasters at
Inonu University of Medical and Engineering Students

Esra Yiğit¹, Gülseda Boz¹, Ayşe Gökçe², Ali Özer¹

¹ İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Malatya/Türkiye

² Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü Bingöl/Türkiye

Yazışma Adresi / Correspondence:

Ayşe Gökçe

Yenişehir, Güldiken Sokak, 12000 Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü Merkez/Bingöl

T: +90 534 304 07 95

E-mail: abaran88@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received : 02.03.2020 Kabul Tarihi / Accepted : 28.09.2020

Orcid :

Esra Yiğit <https://orcid.org/0000-0002-8467-6002>

Gülseda Boz <https://orcid.org/0000-0003-1959-0226>

Ayşe Gökçe <https://orcid.org/0000-0002-6477-3518>

Ali Özer <https://orcid.org/0000-0002-7144-4915>

(Sakarya Tıp Dergisi / Sakarya Med J 2020, 10(4):580-586) DOI: 10.31832/smj.696069

Öz

Amaç	Uluslararası Afet Veritabanı verilerine göre, 2018 yılında dünyada 68 milyondan fazla insanı etkileyen, 11804 ölümlü sonuçlanan 315 doğal afet olayı yaşanmıştır. Meydana gelebilecek bir afete karşı hazırlıklı olunarak, afetin doğurabileceği olumsuz sonuçları en aza indirmek mümkündür. Çalışmamızda; Tıp ve Mühendislik fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin afet konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının saptanması amaçlanmıştır.
Gereç ve Yöntem	Kesitsel tipteki bu çalışmanın evrenini; Tıp ve Mühendislik Fakültelerindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü; %95 güven aralığında %80 güçle minimum 297 olarak hesaplanmıştır. Anket formunda sosyodemografik sorular, bireyin afet konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını ölçen sorular ve Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği (GAHIÖ) yer almaktadır. İstatistiksel analizlerde; Student T Testi, One Way Anova testleri kullanılmıştır.
Bulgular	Araştırmaya katılan öğrencilerden %52,85'inin afet yaşadığı ve en sık yaşadıkları afet türünün %46,20 oranı ile deprem olduğu görülmüştür. Afet ile ilgili eğitim alan öğrencilerin GAHIÖ puan ortalaması 110,97±12,86, almayanların 106,97±12,43'dir (0,006). Tıp fakültesi öğrencilerinin GAHIÖ puan ortalaması 107,43±11,75, mühendislik ise 109,37±13,31 (p=0,194). Öğrencilerin %78,80'i kendilerini olası afetlere karşı hazırlıklı görmüyor olup, %94,30'unun ise hazırda bulundukları bir afet çantası yoktur.
Sonuç	Öğrencilerin afet çantası bulundurma oranlarının bu denli düşük olması öneminin yeterli kadar farkında olmadıklarını göstermektedir. Eğitim alan öğrencilerin bilgi tutum ve davranışlarındaki olumlu değişim de göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin afetle ilgili düzenli aralıklarla eğitim ve tatbikatlarla desteklenmesi uygun olabilir.
Anahtar Kelimeler	Afetler; Öğrenciler; Bilgi Düzeyi.

Abstract

Objective	According to data from The International Disasters Database in 2018, 315 natural disasters occurred, affecting more than 68 million people worldwide and resulting in 11804 deaths. It is possible to minimize the negative consequences of the disaster by being prepared for a disaster that may occur. In our study, we aimed to determine the knowledge, attitudes and behaviors of the students about disasters receiving education in Medical and Engineering faculties.
Materials and methods	The universe of this cross-sectional study consists of students in the Faculty of Medicine and Engineering. The sample size was calculated minimum as 297 with 80% power and 95% confidence interval. The questionnaire form includes sociodemographic questions, questions measuring the individual's knowledge, attitudes and behaviors about the disaster and General Disaster Preparedness Belief Scale (GDPBS). In statistical analysis, student t-Test and One-Way ANOVA tests were used.
Results	The mean GDPBS score of the students who receive education about the disaster is 110.97±12.86 and those who do not receive is 106.97±12.43 (p=0.006). The mean GDPBS scores of the students of the medical faculties are 107.43±11.75, engineering is 109.37±13.31 (p=0.194). 78.80% of students do not consider themselves prepared for possible disasters, 94.30% do not have a disaster bag.
Conclusion	The fact that disaster bag rates in students are so low indicates that they are not aware of the importance of disaster. Considering the positive change of students receiving education, it may be appropriate to support the students with regular trainings related to disasters.
Keywords	Disaster; Students; Knowledge

GİRİŞ

Afetin günümüzde bir çok tanımı mevcut olmakla beraber Dünya Sağlık Örgütü afeti; “Beklenmeyen, kurumun olanakları ve kapasitesini aşan, normal işleyişi bozan, dışarıdan yardım gerektiren ani ekolojik olgu” olarak tanımlamaktadır.¹ Aynı zamanda afet; “Toplumun tamamı için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay” olarak da tanımlanmaktadır.² Afetler doğal afetler ve teknolojik afetler olarak iki ana gruba ayrılır. Doğal afetler; jeofizik, meteorolojik, hidrolojik, klimatolojik, biyolojik ve dünya dışı olmak üzere alt gruplara ayrılırken teknolojik afetler; endüstriyel kazalar, taşıma kazaları ve çeşitli kazalar olarak gruplandırılır.³ Uluslararası Afet Veritabanı (The International Disaster Database / EM-DAT) verilerine göre, 2018 yılında dünya genelinde 68 milyondan fazla insanı etkileyen, 11804 ölüme neden olan ve 131.7 milyar dolar ekonomik kayıp nedeni olan 315 doğal afet olayı yaşanmıştır.⁴

Türkiye bulunduğu konum itibari ile her zaman çeşitli doğal afetleri yaşama riskine sahip olan bir ülkedir. Bu nedenle meydana gelen doğal olaylar; büyük ölçüde can kayıpları, yaralanmalar ve mal kayıplarına yol açarak afet sonucunu doğurmaktadır. Türkiye’de görülen doğal afetler; başta deprem olmak üzere, heyelan, su baskınları, erozyon, çığ, kaya düşmeleri ve kuraklıktır.⁵ Risk Yönetim Endeksi (INFORM) endeks puanına göre afet oluşma riskine göre ülkeler 0-2 puan çok düşük risk, 2-3,5 puan düşük risk, 3,5-5 puan orta risk, 5-6,5 puan yüksek risk, 6,5-10 puan ise çok yüksek risk grubu olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye; 2018 raporuna göre INFORM endeks puanı 5,0 olarak hesaplanarak yüksek risk grubunda yer almıştır.⁶ EM-DAT verilerine göre ise Türkiye’de 1923-2016 yılları arasında toplam 313 afet yaşanmış olup bunların %51,1’i (n=160) doğal, %48,9’u (n=153) teknolojik afet olarak raporlanmıştır. Bunların sonucunda yaşanan toplam can kaybı ise 91.797 olarak gösterilmiştir.⁷ Başta deprem olmak üzere oluşabilecek doğal, teknolojik ya da insan

kaynaklı afetler karşısında meydana gelecek zararların ve kayıpların büyük olacağı öngörülmektedir.⁸

Her ne kadar afetleri önlemek mümkün olmasa da herhangi bir zamanda meydana gelebilecek bir afete karşı hazırlıklı olunarak, afetin doğurabileceği olumsuz sonuçları en aza indirmek mümkündür. Afetlerden doğan tehlikeleri ve riskleri alınabilecek koruyucu önlemlerle azaltmak ve afet ortamına kısa sürede uyum sağlamak için eğitimli bir toplum gerekmektedir. Afet sonrasında yapılacak bilinçli müdahaleler kadar, afetler oluşmadan önce toplumun bilgilendirilmesi ve eğitimi de büyük önem taşımaktadır. Mühendislik fakültesi öğrencileri, aldıkları mesleki eğitim gereğince oluşabilecek afetlere dayanıklı yapıların üretilmesi noktasında kilit rol oynayabilir. Eğitimleri süresince bu konudaki farkındalıklarının sağlanması için öğrencilerin öncelikle afetler konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi gerekir. Geleceğin hekimleri olan tıp fakültesi öğrencileri ise afet dönemlerinde sağlık personeli olarak görev alması sebebiyle afet konusundaki bilgi düzeylerinin ortaya konulması gerekir. Bütün bunlar değerlendirildiğinde; eğitim düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin afet konusundaki bilgi düzeylerini ölçmek, tutum ve davranışlarını belirlemek, sonrasında yapılacak eğitim planları için yol gösterici olacaktır.

Bu nedenle çalışmamızda İnönü Üniversitesi Tıp ve Mühendislik fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin afet konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını saptamak amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Mayıs 2019-Ağustos 2019 tarihleri arasında yapılmış olan bu çalışma; tanımlayıcı tipte kesitsel bir çalışmadır. Çalışmanın yapılabilmesi için Tıp Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi Dekanlığından yazılı izin ve İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 11.04.2019 tarihli 2019/8-28 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Bu çalışmanın evrenini İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan 1650 ve Mühendislik Fakültesinde okuyan 3320

öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü hesaplar-ken; %95 güven aralığında %80 güçle referans çalış-manın tıp fakültesi öğrencilerinde afet çantası olanların oranı %28.6 alındığında 297 olarak hesaplanmış olup, 316 öğrenciye ulaşılmıştır.⁹ Öğrenciler önce eğitim görülen fakülteye göre tabakalara ayrılmış daha sonra basit rast-gele örnekleme metodu ile fakültelerden öğrenciler seçil-miştir. Verilerin toplanmasında kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde sosyodemografik sorular, ikinci bölümünde bireyin afet konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını ölçen sorular, üçüncü bölümünde ise Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği (GAHİÖ) yer almaktadır.

Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği, İnal tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. 31 maddeden oluşan bu ölçek 5'li Likert tipindedir. Ölçeğin alt grupları; algılanan duyarlı-lık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler, öz yeterlilik olmak üzere 6 alt gruptan oluşur. Ölçeğin, 4-6-8-13-14-15-16-17-18-19-23-25-26-30 maddeleri olumsuz ifadeler olup tersine puanlanmaktadır. Ölçek; 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyo-rum şeklinde 5'li Likert ölçeğidir. Ölçekteki her bir soru 1-5 puan üzerinden değerlendirilir. Ölçek puanının hesap-lanması her bir maddenin aldığı puanların toplamından elde edilir. Ölçeğin değerlendirilmesinde; toplam puanın yükselmesi olumlu bilgi, tutum ve davranış eğilimini gös-terirken, azalması olumsuz bilgi, tutum ve davranış eğilimi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,86'dır.¹⁰

Çalışmanın bağımlı değişkeni GAHİÖ toplam puanı olup bağımsız değişkenleri; yaş, cinsiyet, fakülte, afet yaşama durumu, afet çantasının olma durumu gibi değişkenlerdir.

Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılı-mıştır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov normal dağılıma uygunluk testine göre Genel Afet Hazırlık İnanç Ölçeği toplam puanının normal dağılıma uygun olduğu görülmüş-tür ($p>0,05$). İstatistiksel analizlerde; Student T Testi, One

Way Anova testleri kullanılmış olup, tüm değerlendirilme-lerde $p<0.05$ değeri anlamlı olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özel-liklerinin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Öğrencilerin yaş ortancası 22(18-38)dir. Öğrencilerin %41,90'ı kadın, %58,10'u erkektir. Çalışmadaki Tıp Fakültesinde okuyan öğrencilerin oranı %35,69 iken Mühendislik Fakültesi öğ-rencilerinin oranı %64,31'dir. Öğrencilerin %44,62'si aile-siyle birlikte kalırken, %31,65'i yurttan, %17,72'i arkadaşları ile evde, %6,01'i ise tek başına evde kalmaktadır.

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Cinsiyet (n:315)		
Kadın	132	41,90
Erkek	183	58,10
Fakülte (n:311)		
Tıp Fakültesi	111	35,69
Mühendislik Fak.	200	64,31
Yaş(ortanca min-max) (n:312)		22(18-38)
Anne Eğitim Durumu (n:315)		
İlkokul ve altı	148	46,98
Ortaokul	50	15,87
Lise	68	21,59
Üniversite ve üzeri	49	15,56
Baba Eğitim Durumu (n: 316)		
İlkokul ve altı	74	23,42
Ortaokul	53	16,77
Lise	90	28,48
Üniversite ve üzeri	99	31,33
Şu anda Yaşadığı Yer (n:316)		
Evde tek	19	6,01
Arkadaşlarla ev	56	17,72
Aileyle ev	141	44,62
Yurt	100	31,65
Anketlerde katılımcılar tarafından eksik cevaplar olduğundan sorulara her bir özellik için verilen toplam cevap sayısı farklıdır.		

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin afet yaşama durumu ve afet ile ilgili bazı sorulara verilen cevapların dağılımı verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %52,85’i daha önce herhangi bir afet durumu ile karşılaştığını ifade ederken, öğrencilerin en fazla yaşadığı afet deprem olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerin %23,17’si yaşadıkları yerde dolap, ayna, mobilya gibi eşyaları sabitlediğini i %79,04’ü ise kendilerini olası afetlere karşı hazırlıklı görmediğini belirtmiştir. Öğrencilerin %81,64’ü ise afet ile ilgili eğitim almak istediğini, %65,82’si yaşadığı bölgede oluşabilecek afetlere karşı kendini endişeli hissettiğini belirtmiştir.

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Herhangi bir afetle karşılaşma durumu(n:316)		
Evet	167	52,85
Hayır	149	47,15
Karşılaşılan afetin tipi(n:198)		
Deprem	146	46,20
Sel	17	5,38
Heyelan	4	1,27
Yangın	19	6,01
Yıldırım	7	2,21
Çığ	2	0,63
Diğer	3	0,95
Yaşanılan yerde afet acil durum planı varlığı (n:315)		
Evet	54	17,14
Hayır	133	42,22
Bilmiyorum	128	40,64
Yaşanılan yerde dolap, ayna, mobilya sabitlemesi(n:315)		
Evet	73	23,17
Hayır	242	76,83
Hazırda bulundurulmuş afet çantası varlığı(n:316)		
Evet	18	5,70
Hayır	298	94,30
Afetle ilgili eğitim alma durumu(n:316)		
Evet	133	42,09
Hayır	183	57,91
Afet ile ilgili eğitim alınan kaynak(n:176)		
Televizyon	12	3,79
İnternet ortamı	19	6,01

Okul	125	39,55
Diğer	20	6,32
Yaşanılan bölgede oluşabilecek afetlere karşı endişe durumu (n:316)		
Endişeli	208	65,82
Endişeli değil	58	18,36
Kararsız	50	15,82
Anketlerde eksik cevaplar olduğundan soruların her bir özellik için verilen toplam cevap sayısı farklıdır.		

Çalışmaya katılan öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre GAHİÖ puan ortalamaları Tablo 3’te gösterilmiştir. Kadınların GAHİÖ puan ortalaması (111,18±12,37) erkeklerin GAHİÖ puan ortalamasından (106,90±12,80) anlamlı olarak yüksektir (p=0,003). Öğrencilerin okuduğu fakülteye göre GAHİÖ puan ortalamalarına bakıldığında; tıp fakültesinde okuyan öğrencilerin puan ortalaması 107,43±11,75, mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin puan ortalaması 109,37±13,31 olup fakülteye göre puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık yoktur(p=0,194). Afet çantası olan öğrencilerin GAHİÖ puan ortalaması 118,72±15,67, olmayan öğrencilerin GAHİÖ puan ortalaması 108,05±12,35 olup; afet çantası olan öğrencilerin GAHİÖ puan ortalamaları anlamlı olarak yüksektir(p=0,001). Olası afetlere karşı kendini hazırlıklı gören öğrencilerin GAHİÖ puanları hazırlıklı görmeyenlerden, afet ile ilgili herhangi bir eğitim alan öğrencilerin puanları ise almayanlardan anlamlı olarak yüksektir (p<0,05). Yaşadığı bölgede oluşabilecek afetlere karşı endişeli olan öğrencilerin GAHİÖ puan ortalaması, endişeli olmayan ve kararsız olan öğrencilerin puan ortalamalarından; yaşadığı bölgenin afet riskini bilen öğrencilerin GAHİÖ puan ortalaması bilmeyen öğrencilerden anlamlı olarak yüksektir (p<0,05).

TARTIŞMA

Çalışmamıza katılan öğrencilerin %52,85'i daha önce herhangi bir afet yaşadığını ifade etmiştir. Ülkemizde yapılan diğer çalışmalara bakıldığında; katılımcıların afet yaşama durumu %18,60 ile %89,50 arasında iller arasında değişen oranlarda gözlenmektedir.¹¹⁻¹⁵ Elde edilen verilerin farklılığı, katılımcıların yaşadıkları illerin farklı oranlarda afet riski taşımamasından kaynaklanan bir sonuç olabilir. Çalışmamızda aile fertlerinde afet durumuyla karşılaşanların yüzdesi %52,87 olup; Burdur ilinde yapılan çalışmada, aile fertlerinde afet yaşayanların yüzdesi (%49,90) kendisi afet ile karşılaşanlardan daha fazla olarak değerlendirilmiştir.¹² Bu farklılık da göz önünde bulundurulduğunda iller arasında afet yaşama durumundaki farklılığa coğrafi konunun yanında, çalışmaya katılanların yaşları ve bireylerin afet kavramını algılamalarındaki farklılıklar da sebep olmuş olabilir.

Çalışmamızda öğrencilere yaşadıkları afetlerin neler olduğu sorulduğunda; %46,20 oranı ile deprem ilk sırada karşımıza çıkmıştır. Bunu sırasıyla yangın (%6,01), sel (%5,38), yıldırım (%2,21), heyelan (%1,27) ve diğer afetler (%0,95) izlemektedir. Ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda da ilk sırayı deprem alırken bunu sel, yangın gibi afetlerin izlediği görülmüştür^{11,14,15}. Türkiye nüfusunun %71'i 1. ve 2. derece deprem bölgesinde yaşamakta ve depremler yıkıcı etkilere büyük can ve mal kayıplarına sebep olarak, kişilerde travmatik sonuçlar doğurmaktadır. Bu da depremlerin daha fazla hatırlanmasına yol açabilmektedir.⁵

Çalışmamızda öğrencilere yaşanan yerde afet acil durum planının varlığı sorulduğunda; öğrencilerin %17,14'ü evet, %42,22'si hayır, %40,64'ü bilmiyorum cevabını vermiştir. Burdur'da yapılan çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%95,40) okul afet planı ile ilgili bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir.¹² Bu çalışmalardan anlaşıldığı üzere öğrencilerin büyük kısmı sıklıkla vakit geçirdikleri yerlerin dahi acil durum planlarını bilmemektedir. Bu durumun önlenmesi için acil durumlarda izlenmesi gereken yollar, bina tahliye planları gibi bilgiler öğrencilerin sık-

	Genel Afet Hazırlık Ölçeği Toplam Puanı	P
Cinsiyet		
Kadın	111,18±12,37	0,003*
Erkek	106,90±12,80	
Fakülte		
Tıp Fakültesi	107,43±11,75	0,194
Mühendislik Fakültesi	109,37±13,31	
Ailede afet yaşayan birinin varlığı		
Evet	110,14±13,51	0,027*
Hayır	106,93±11,79	
Yaşanılan yerde afet acil durum planı varlığı		
Evet ^a	113,18±13,31	
Hayır ^b	106,88±12,33	0,009**
Bilmiyorum ^b	108,50±12,64	
Afet Çantasının Varlığı		
Evet	118,72±15,67	0,001*
Hayır	108,05±12,35	
Kendini olası afetlere karşı hazırlıklı görme durumu		
Evet	112,83±14,26	0,003*
Hayır	107,59±12,16	
Afet ile ilgili eğitim alma durumu		
Evet	110,97±12,86	0,006*
Hayır	106,97±12,43	
Yaşanılan bölgede oluşabilecek afetlere karşı endişe durumu		
Endişeli ^c	111,23±12,60	
Endişeli değil ^d	103,65±12,52	0,0001**
Kararsız ^d	103,76±10,66	
Yaşanılan bölgenin afet riskini bilme durumu		
Bilgisi var	111,08±12,81	0,001*
Bilgisi yok	104,58±11,69	0,001*

a, b den farklıdır.
c,d den farklıdır.
*Student t testi
**One Way- ANOVA

lıkla kullandıkları alanlarda yer almalı, gerekirse fotoğraf, video ve tatbikatlarla sık sık hatırlatmalar yapılmalıdır.

Çalışmamızda tıp ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin %57,91'i afet konusunda herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Afet ile ilgili eğitim alanların oranı az olup afet konusunda eğitim almak ister misiniz sorusuna %81,64 evet cevabı verilmiştir. Ülkemizde yapılan bir araştırmada; öğrencilerin %64,90'ı daha önce herhangi bir afet eğitimi almadığını belirtmiştir⁹. Çalışmamızla benzer olarak, çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalarda da sağlık çalışanları, üniversite öğrencileri veya toplum bazında ortak bir sonuç olarak; çalışmaya katılanların büyük çoğunluğu afet konusunda eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir^{14,16-18}. Bu durum bireylerin afet konusundaki bilgi eksikliklerinin farkında olduğunu ve daha fazla bilgi sahibi olmaya istekli olduklarını göstermektedir.

Yapılan farklı çalışmalarda mühendislik ve tıp fakültesi öğrencilerinin afete hazırlık, bilgi ve farkındalık düzeylerinin diğer fakültele göre daha yüksek olduğu görülmüştür.^{9,19} Çalışma grubunda fakülteye göre afet konusunda bilgi, tutum ve davranış puanlarının benzer olduğu görülmüştür. Mühendislik fakültesi öğrencilerinin; meslek yaşamları açısından afet konusunun ilgi alanlarında olması, tıp fakültesi öğrencilerinin ise afetlerde sağlık personeli olarak aktif yer almaları sebebiyle farkındalıklarının olması benzer puanlar almalarına sebep olmuş olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının (%94,30) hazırda bulundukları bir afet çantasının olmadığını belirtmiştir. Burdur'da yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin %86,70'i afet çantası bulundurmadığını ifade etmiştir.¹² Afet çantası bulundurma oranlarının az olması öneminin yeteri kadar kavranmadığını göstermektedir.

Çalışmamızda afet ile ilgili herhangi bir eğitim alan öğrencilerin almayanlara göre, herhangi bir tatbikata katılan öğrencilerin katılmayanlara göre ölçek puanları anlamlı

derecede yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde ülkemizde yapılan çalışmalar da göstermektedir ki afet eğitimi veya afet tatbikatlarına katılan bireylerin bilgi ve farkındalık düzeyi anlamlı derecede yüksektir.^{13,15,19,20} Bu da eğitimlerin ve tatbikatların afetlere hazırlık konusunda ne kadar önemli ve etkili olduğunu göstermektedir.

“Kendinizi olası afetlere karşı hazırlıklı görüyor musunuz” sorusuna öğrenciler %78,80 hayır cevabını vermiştir. Benzer şekilde Antakya ve Burdur'da yapılan çalışmalarda da katılımcılar çok büyük oranlarda (%74,80, %78,30) kendilerini olası afetlere karşı hazır hissetmediklerini belirtmişlerdir.^{11,12} Öğrencilerde afetlere karşı hazırlıklı olma tutumunu oluşturmak için afet durumunda yapılması gerekenlerin belirli aralıklarla, düzenli bir şekilde çeşitli etkinliklerde eğitim ve tatbikatlar yapılmalıdır.

Afetler her an karşımıza çıkabilecek bir tehlike olması sebebiyle ve bu konuda özellikle üniversite öğrencilerinin farkındalıklarının artırılması, eğitilmesi, bilgilendirilmesi ve afetlere hazır hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Etik Kurulu Onayı

İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 11.04.2019 tarihli 2019/8-28 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Available at: <https://www.who.int/hac/techguidance/preparedness/en/>. Erişim tarihi : 06.09.2019
2. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Açıklamalı Afet Terimleri Sözlüğü. Ankara, 2014
3. EM-DAT. Available at: <https://www.emdat.be/explanatory-notes> Erişim tarihi:06.09.2019
4. EM-DAT Natural Disasters 2018. Available at: <https://www.emdat.be> Erişim tarihi :06.09.2019
5. Ergünay O. Türkiye'nin Afet Profili. TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 2007; 5-7.
6. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/Turkiye_de_Afetler.pdf Erişim tarihi: 17.02.2020
7. Bahadır H, Uçku R. Uluslararası Acil Durum Veri Tabanına Göre Türkiye Cumhuriyeti Tarihindeki Afetler. Doğal Afetler ve Çevre Dergisi 2018; 4(1): 28-33.
8. Kadoğlu M, Özdamar E. Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri. Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri. 1. Baskı. Ankara: İsmat Matbaacılık; 2008.
9. Dökmeci AH, Meriç F. Namık Kemal Üniversitesi Öğrencilerinin Temel Afet Farkındalığının Değerlendirilmesi. Afet ve Risk Dergisi 2018; 1(2): 106-113.
10. Inal E, Altıntaş KH, Dogan N. The Development of a General Disaster Preparedness Belief Scale Using The Health Belief Model as a Theoretical Framework. International Journal of Assessment Tools in Education 2018; 5(1): 146-158.
11. Özşahin E, Kaymaz ÇK. Afet Kültürünün Değerlendirilmesine Bir Örnek: Antakya Şehri. 2. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı. 25-27 Eylül 2013 Hatay, Türkiye.
12. Şahin Y, Lamba M, Öztop S. Üniversite Öğrencilerinin Afet Bilinci ve Afete Hazırlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Medeniyet Araştırmaları Dergisi 2018; 3(6): 149-159.
13. Şen G, Ersoy G. Hastane Afet Ekibinin Afete Hazırlık Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2017; 6(4): 122-130.
14. Taşkiran G, Baykal Ü. Hemşirelerin Afetlere İlişkin Görüşleri Deneyimleri ve Hazırlık Algısı Nurses'opinions Experiences and Preparedness Perceptions Related to Disasters. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi 2017; 10: 36-58.
15. Inal E, Kocagöz S, Turan M. Temel Afet Bilinç ve Hazırlık Düzeyinin Saptanmasına Yönelik Bir Araştırma. Türkiye Acil Tıp Dergisi 2012; 12(1): 15-19.
16. Su T, Han X, Chen F, Du Y, Zhang H, Yin J, ... Cao G. Knowledge Levels And Training Needs Of Disaster Medicine Among Health Professionals, Medical Students, And Local Residents In Shanghai, China. PLOS One 2013; 8(6): 1-12.
17. Ragazzoni L, Ingrassia PL, Gugliotta G, Tengattini M, Franc JM, Corte FD. Italian Medical Students And Disaster Medicine: Awareness and Formative Needs. American Journal of Disaster Medicine 2013; 8(2): 127-136.
18. Markenson D, Woolf S, Redlener I, Reilly M. Disaster Medicine and Public Health Preparedness of Health Professions Students: A Multidisciplinary Assessment of Knowledge, Confidence, and Attitudes. Disaster Medicine and Public Health Preparedness 2013; 7(5): 499-506.
19. Gerdan S. Determination of Disaster Awareness, Attitude Levels and Individual Priorities at Kocaeli University. Eurasian Journal of Educational Research 2014; 55: 159-176.
20. Sevinç Ö, Güner Y, Til A. Çanakkale İli 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonlarında Çalışan Personelin Afet Tıbbi Konusundaki Bilgi Düzeyleri. Pamukkale Tıp Dergisi 2017; 11(2): 119-125.